

H

AYATINI CİNSEL AKT İLE KAZANAN KADINLARIN MESLEKİ VE CİNSEL ÖZELLİKLERİ

GİRİŞ

Dünyanın en eski mesleklerinden birisi olarak da bilinen fâhişelik, çağlar boyu hem merak edilmiş hem de yok sayılmıştır. Bu konuda gerek genel tıp, gerekse psikiyatrik yayınlarda araştırmanın yok denecek kadar az olması da dikkat çekicidir. Araştırmamızın amaçları arasında, fâhişelik mesleğini incelemek, meslek özelliklerini, kendi mesleklerine bakışlarını belirlemek, evlilik ve cinsel yaşamlarını, bunların meslekleriyle etkileşimini saptamak sayılabilir.

YÖNTEM

İstanbul Karaköy Genelevi'nde vesikalı olarak çalışan 395 kadına görüşme teklif edilmiş olup, görüşmeyi kabul edenler arasında rastgele seçilen 50 kadın çalışmamıza alınmıştır. Görüşmeyi kabul etmedikleri için araştırmaya alınamayan diğer kadınların yaş ortalaması, ortalama çalışma yılları ve vesika alma yaşları gurubunki ile uyumlu bulunmuştur.

Kontrol grubu olarak, İstanbul'daki bir devlet hastanesinde yatan hastaların kadın refakatçileri arasından, âilelerin sosyodemografik özellikleri, eğitim seviyeleri olgulara denk olan, cinsel yaşamları toplum normlarına paralel görünen kadınlardan olguların yaş gurubuna denk olanların hepsine görüşme teklif edilmiş, kabul eden 50 kişi görüşmeye alınmıştır. Ça-

Meltem Efe Sevim*, Salih Yaşar Özden**, İ. Lütfü Yargıç***

ÖZET

Amaç: Fâhişelik dünyanın en eski mesleklerinden birisidir. İnsan cinsel davranışları arasında çok fazla dikkati çekmiştir ve aynı oranda da önyargılara hedef olmuştur. Benzer yaklaşımın bilimsel çevrelerde de aynı olması şaşırtıcıdır. Bu meslekle ilgili çalışmaların sayısı yetersizdir. Bu çalışmanın amacı fâhişelerin, meslek ve cinsel yaşam özelliklerini araştırmak olmuştur.

Yöntem: Bu amaçla İstanbul Karaköy'deki genelevde çalışan, cinsel davranışları ile para kazanan, partnerlerini seçmeyen ve bunu meslek olarak yapan 395 kadına görüşme teklif edilmiş ve kabul eden 50 kadın görüşmeye alınmıştır. Görüşmeyi kabul edenlerle etmeyenlerin ortalama yaşları, mesleğe başlama yaşları ve ortalama meslek sürelerinin benzer olmasına dikkat edilmiştir. Kontrol gurubu olarak İstanbul'da bir devlet hastanesinde yatan hastaların kadın refakatçileri arasından sosyodemografik özellikleri ve yetiştikleri âilenin eğitim seviyesi aynı olan kişilerin hepsine görüşme teklif edilmiş ve kabul eden 50 kişi çalışmaya alınmıştır.

Bulgular: Olguların %52'sinin zorlama ile mesleğe başladığı, %84'ünün 25 yaşın altında iken çalışma belgesi aldıkları, %48'inin mesleklerine hiç ara vermediği, ara verenlerin tekrar başlama nedeninin %70 ekonomik olduğu, %76'sının hazır gelir sağlayınca mesleklerini bırakmayı plânladıkları, %44'ünün imam nikâhlı olarak evliliklerini sürdürdükleri, yarım fazlasının ilk cinsel deneyimlerini 16 yaşından önce yaşadığı bulunmuştur.

Tartışma: Olguların mesleğe küçük yaşta başlamaları ve yarıya yakınının ara vermeden devam etmesi, bu mesleğin tüm yaşamı kapsayan bir iş olarak görüldüğünü düşündürmüştür. Fâhişeliğin bir yaşam biçimi olarak benimsenmesindeki pek çok nedenden birisi de, daha çok mesleği sürdürmede etken olan ekonomik nedenlerdir. Mesleğe erken yaşta başlama nedeni ise çoğunlukla zorlama ve kandırılmadır.

Sonuç: Sonuç olarak, çoğunun boşanmış olduğu, ekonomik sebeplerin mesleğe başlamadan ziyâde, sürdürmede etken olduğu, hazır bir gelir sağlayınca mesleği bırakmayı plânladıkları bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: fâhişelik, meslek, cinsel hayat

THE OCCUPATIONAL AND SEXUAL FEATURES of PROSTITUTES

ABSTRACT

Purpose: Prostitution is known as one of the oldest type of occupation over the world. It's been the one attracting the most attention among the variations of human sexual behaviors and also been the target of bias in the same way. It is amazing that the same approach exists in scientific area as well and studies regarding this occupation and its performers are insufficient in number. The aim of this study is to determine the occupational features, their decisions about their jobs and lives.

Method: Recruited to this study were the prostitutes working in Istanbul Karaköy brothel with the permission of work who, in terms of sexual behavior, provide sexual service in return for money, prefer no selection among partners and make their living mostly by this occupation. All of the registered 395 women coming to dispensary for examination were offered for appointment, and 50 of the women who accepted the appointment were randomly assigned to the study. Mean ages, mean duration of work in years and the ages they got permission to work of women who could not be assigned to the study as they didn't accept the appointment were found consistent with those of the assigned group. Female companions of general surgery inpatients in a State hospital in Istanbul were assigned as control group. Such factors as closeness of socio-demographic characteristics and the education levels of families who played part in raising the children to those

*Uzm. Dr. Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi / E-posta: efesevim@yahoo.com / Tel: Hst: 0.212.5436565-153

**Doç. Dr. Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi

***Doç. Dr. İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, Psikiyatri ABD

34. Ulusal Psikiyatri Kongresi, Çeşme / İzmir'de tebliğ edilmiştir.

lişmaya katılan tüm olgulara çalışmamızın amacı anlatılmıştır. Olgulara sosyodemografik anket formu verilmiş, istatistiksel değerlendirme olarak χ^2 ve t testi uygulanmıştır. Anlamlılık için %5 sınır olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Olgu ve kontrol grubuna âit veriler aşağıda sunulmuştur. Olguların fâhişelik mesleğine başlangıç yaşları: 13-16 yaş arası %14, 17-20 yaş arası %38, 21-24 yaş arası %34, 25-28 yaş arası %10, 29 yaş üstü %4 olarak bulunmuştur.

Olguların mesleğe başlangıç nedenlerine bakıldığında, %52'sinin zorlama ve kandırılma nedeniyle, %24'ünün ekonomik nedenlerle, %16'sının kendi isteğiyle, %8'inin başka nedenlerle mesleğe başladıkları bulunmuştur.

Çalışma belgesi alınan yaş dağılımına bakıldığında, olguların %84'ünün 21-24 yaş, %12'sinin 25-28 yaş, %2'sinin 29-32 yaş, %2'sinin 33-36 yaşları arasında çalışma belgesi aldıkları bulunmuştur.

Mesleğe başlama yerlerine bakıldığında %50'sinin doğrudan genelevde, %32'sinin özel ilişkilerle ve so-

of the cases were considered in selection of this group. All of the individuals corresponding to the age groups of our cases were offered, and 50 women among those who accepted the offer were randomly assigned to the appointment.

Findings: 52% of cases were persuaded to begin prostitution. 84% have received their permission to work as a prostitute under 25 years of age. 48% did not leave their work once they have started. The reasons for those who have left their work and restarted were economic in 70%. 76% planned to have their career when they have earned enough to survive, 44% were married (illegal and unofficial religious wedding). More than half of them have had their first intercourse before 16 years of age.

Discussion: Our cases have started to work at very young ages and almost half of them continued without leaving their work some time. One of the many reasons that prostitution is interpreted as a life-long career is among them is the economic reason. The reason that they have begun to work at very young ages is that they have been either pursued or "fooled".

Conclusion: As conclusion most of them are divorced, financial problems are the reason of not to begin to work prostitution, but to continue to work. Most of them plan to stop working when they solve their financial problems.

Keywords: prostitution, occupation, sexual life

vakta, %10'unun randevuevi veya otelede, %8'inin de payvonda mesleğe başladıkları bulunmuştur.

Olguların %48'inin mesleğe ara vermedikleri, %8'inin evlilik amacıyla, %16'sının istirahat amacıyla, %6'sının hastalık, %6'sının doğum, %6'sının başka bir mesleğe başlama %10'unun ise başka sebeplerle mesleklerine ara verdikleri öğrenilmiştir.

Mesleğe ara vermiş olguların tekrar başlama nedenlerinin %70'i ekonomik zorunluluktur.

Olguların günlük müşteri sayısına göre dağılımları: 0-5 kişi %2, 6-10 kişi %16, 11-15 kişi %16, 16-20 ki-

Tablo 1: Olguların eğitim durumlarına göre dağılımları

	Olgular	Kontrol grubu
Eğitimsiz okuma yazması yok	%24	%2
Eğitimsiz okuma yazması var	%10	%4
İlkokul mezunu	%34	%60
Ortaokul mezunu	%10	%12
Lise mezunu	%22	%20
Yüksek okul mezunu	%0	%2
$\chi^2=15.32, df=5 p<0.05$		

Tablo 2: Olguların aylık kazanç dağılımları

200-400 US \$	%2
400-600 US \$	%10
600-800 US \$	%12
800-1000 US \$	%8
1000-1200 US \$	%20
1200-1500 US \$	%26
1500-2000 US \$	%10
2000-3000 US \$	%8
Yanıtsız	%4

Tablo 3: Olguların medenî durumlarına göre dağılımları

	Olgular	Kontrol grubu
Bekâr	%12	%4
Evlî	%0	%94
Birlikte yaşıyor	%6	%0
Evlî ayrı yaşıyor	%2	%0
Boşanmış	%80	%0
Eşi ölmüş	%0	%2
$\chi^2=94.0, df=5 p<0.05$		

Tablo 4: Olguların ilk cinsel ilişki yaşlarına göre dağılımları

	Olgular	Kontrol grubu
12-13	%16	%0
14-15	%28	%4
16-17	%24	%16
18-20	%28	%36
21-25	%2	%30
25-30	%0	%2
31 yaş üzerinde	%2	%0
Başka	%0	%12

$\chi^2=38.55$, $df=7$ $p<0.05$

Tablo 5: Olguların ilk cinsel ilişki partnerlerine göre dağılımları

	Olgular	Kontrol grubu
Resmî nikâhli kocası	%44	%80
İmam nikâhli kocası	%28	%4
Arkadaşı veya sevgilisi	%8	%4
Başka	%20	%0
Yanıtız	%0	%12

$\chi^2=30.89$, $df=5$ $p<0.05$

Tablo 6: Olguların gebeliği engelleme yöntemlerine göre dağılımları

	Olgular	Kontrol grubu
Yok	%18	%58
Oral kontraseptifler	%18	%16
Vajinal kontraseptifler	%0	%8
Cerrahî sterilizasyon	%0	%2
Kondom	%64	%4
Başka	%0	%12

$\chi^2=49.34$, $df=6$ $p<0.05$

şi %22, 21-25 kişi %22, 26-30 kişi %12, 31-40 kişi %10'du.

Olguların %76'sı hazır gelir sağlayınca mesleği bırakmayı plânlıyordu.

Olguların %44'ünde, kontrol grubunun %4'ünde sadece imam nikahı ile evlilik yapıldığı bulunmuştur ($\chi^2=32.93$, $df=2$ $p<0.05$).

Gebelik sayısı olgularda ortalama 6.51 ± 5.63 , kontrol grubunda 3.15 ± 2.78 olarak bulunmuştur ($t=3.34$, $df=81$ $p<0.05$).

Kürtaj oranı olgularda ortalama 5.75 ± 5.75 , kontrol grubunda 2.37 ± 2.35 olarak bulunmuştur ($t=2.23$,

$df=51$ $p>0.05$).

Olguların %2'sinde müşteriyle, %44'ünde partnerle orgazm tanımlanırken, kontrol grubunda orgazm olabilme oranı %80 olarak bulunmuştur. Orgazm sayısı olgularda seyrek, kontrol grubunda ise sıklıkla yaşanıyordu ($\chi^2=29.24$, $df=3$ $p<0.05$ olarak bulundu).

Olgu ve kontrol grubunun çocuk sayıları arasında anlamlı bir fark yoktu. Ancak, sâhip olunan illegal çocuk sayısına bakıldığında, kontrol grubunda illegal çocuk hiç yokken, olguların %8'i bir veya daha fazla sayıda illegal çocuğa sahipti ($\chi^2=49.25$, $df=3$ $p<0.05$).

Âile içinde kontrol grubunun %2'sinde, olguların ise %48'inde eş tâcizi mevcuttu. Kontrol grubunda tokatlama şeklinde olan tâciz, olgularda farklılıklar gösteriyordu. Olguların %12'sinde eşin alkol kullanımı, %2'sinde uyuşturucu kullanımı, %6'sında dayak dâhil olmak üzere elinden zorla parasının alınması, %10'unda dayak dâhil olmak üzere fuhşa zorlama, %16'sında sadece dayak, %2'sinde uygunsuz cinsel ilişkiye zorlama mevcuttu. Grubun %64'ünün dostu (hayatında özel bir yere ve anlama sâhip sevgilisi) vardı. Dostu olanların %6'sında dayak, %12'sinde dostun alkol kullanımı, %2'sinde uyuşturucu kullanımı, %2'sinde elinden zorla para alma öyküsü mevcuttu.

TARTIŞMA

Çalışmamıza aldığımız kadınların %50'sinin 30-37 yaş arasında olduğu bulunmuştur. Çalışmamıza katılan olguların %72'sinin mesleğe başlangıç yaşının, 17-24 arası olması, ülkemizde fâhişelik mesleğine geçici bir dönem değil, tüm yaşamı kapsayan bir iş olarak bakıldığını düşündürmüştür. Fâhişeliğin bir yaşam biçimi olarak benimsenmesinin pek çok nedeni vardır. Bunlar ekonomik cinsel tabular ve fuhşun kuiramsal örgütlenme biçimi olarak sıralanabilir (Başoğlu 1979).

Özellikle iş bulmada ortaya çıkan sorunlar, ücretlerin yetersizliği, fâhişelikten elde edilen kazancın yetersiz ve kapasitelerine uygun herhangi bir işten sağlanacak gelirden çok daha fazla olması, mesleğin sürdürülmesindeki sebepler arasındadır (Marwitz 1990).

Olgularımızda eğitimsizlik oranının %34 olması, eğitim alan gruptakilerin büyük çoğunluğunun ilköğretim mezunu olması, eğitim düzeyindeki düşüklüğün fâhişeliğe geçişte rol oynayan karmaşık nedenler ara-

sında olabileceğini göstermesi bakımından önemlidir (Davis 1937).

Olgularımızın %72'si mesleğe 17-24 yaş arasında başlamış olup, başlama nedenleri arasında %52 oranında zorlama, kandırılma baş sırayı almaktadır.

Sadece %24'ünde ekonomik sebeplerin ön plânda olması, parasızlık ve çâresizliğin fuhsa sürükleyen baş neden olduğunu savunan toplumsal inancın yanlışlığını ortaya çıkarmaktadır. Mesleğe ara verip başlamada en büyük sebebin ekonomik zorluklar olması da Davis'in bulgularıyla uyumlu bulunmuştur (Davis 1937). Ekonomik sebeplerin mesleğe başlamadan çok, sürdürmede etkin olduğu izlenimi edinilmiştir. Küçük yaşlarda fâhişeliğe başlayanların daha çok tecâvüz, zorlama, aldatılma sonucunda bu işe başladığı, ileri yaşlarda ise daha çok ekonomik güçlüklerden etkilendikleri dikkat çekicidir (Başoğlu 1967).

Çalışmamıza katılan kadınların %44'ünde günlük müşteri sayısı 16-25 arasında olup, %64'ünde günlük kazanç 1000-3000 Amerikan Doları arasındadır. Kazanılan miktar ile yetenek ve eğitimleri arasındaki fark dikkat çekicidir.

Evlilik durumuna bakıldığında, kontrol grubunun %94'ü evli iken, olgularımızın %80'ninin en az bir kez evlenip boşanmasının literatür ile uyumlu olduğu gözlemlenmiştir (Khalof 1968).

Boşanma ile fâhişelik arasında basite indirgenmiş bir neden sonuç ilişkisi olduğunu ileri sürmek iddialı bir yaklaşım olsa da, kocası tarafından fâhişeliğe sürüklenenlerin dışında, çoğunun evlilik sona erdikten sonra bu mesleğe başlaması dikkat çekici bulunmuştur. Boşanma ile fâhişelik arasında herhangi bir ilişki olup olmadığını anlayabilmek için kadının geleneksel toplumdaki yeri göz önüne alınmalıdır. Bu toplumsal özellikler içinde dikkat çekici husus kadının erkeğe ekonomik, sosyal, psikolojik ve cinsel yönden ileri derecede bağımlı olmasıdır.

Bu bağımlılık içinde evliliği sona eren kadın, karşılaştığı sosyal ve ekonomik sıkıntılar nedeniyle yüksek risk altına girmektedir. Desteksiz kalan ve boşanan kadının tek sığınacak yeri ailesi iken, ailesinin parçalanmış olması bu dayanağı da ortadan kaldırmaktadır. Bunlara eğitimsizlik, işsizlik, çevre baskısı gibi birçok sebep de eklenince, karmaşık bir sorun ağı kadının fâhişeliğe girme olasılığını arttırabilmektedir (Hunter 1992).

İmam nikâhı ile yapılan evliliklerin oranı kontrol grubuna göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (%44). Sadece imam nikâhı ile evliliklerin cinsel ilişkiyi kabul edilebilir hâle getiren, ayrılık hâlinde ise kadının hak arama özgürlüğünü kısıtlayan, kadını tamamen güçsüz kılan özelliği göz ardı edilemez. Nitekim olgularımızın %44'ünde imam nikâhı ile evliliğin olduğu, çoğunun da evlilik sonrası pek çok faktörün de rol oynamasıyla bu mesleğe girdikleri izlenimi edinilmiştir (Başoğlu 1967).

Erken cinsel deneyimin cinsel norm sapmalarına yol açtığı, diğer faktörlerin de varlığının ise fâhişeliğe

geçişte önemli bir risk oluşturduğu düşünülebilir.

Uygunuz, parçalanmış, dağılmış âilelerden gelen olgular daha sıklıkla ilk cinsel deneyimlerini meşru olmayan partnerlerle kurmakta, daha fazla cinsel tâciz riskine girmektedirler. Bu tür âilelerden gelen kızlar zorla evlendirilme, kaçırılma, tecâvüze uğrama, aldatılma, bilinçsiz ilişkilere girme gibi nedenlerle, 12-13 yaşlarında ilk cinsel deneyimlerini yaşadıkları gözlemlenmiştir. Bunda âilenin koruyucu ve denetleyici etkisinin olmaması veya olumsuz olması oldukça önemlidir (Conte 1991). Bu durum dış çevre ile ilişkilerin daha yoğun yaşanmasına ve topluma uygun cinsel normların âile tarafından çocuğa yeterince aktarılmasıyla ilgili olduğu düşünülmüştür (Lipschitz 1996).

İlk cinsel ilişkinin aldatılarak olması, ilk partnerin imam nikâhlı eş, arkadaş, sevgili gibi kişilerle de olması dikkat çekicidir.

SONUÇ

Sonuç olarak, biyo-psiko-sosyal pek çok sebebin karmaşık etkileşimi olarak ortaya çıkan fuhuş olgusunun içindeki kişilerin mesleklerine gelecek garantisi sağlayana kadar sürdürülecek bir meslek olarak bakmaları, ekonomik faktörlerin etkisini göstermesi bakımından önemli bulunmuştur (Farley 1995).

Ayrıca, çok erken yaşta bilinçsizce veya zorlamayla yapılan evliliklerin de evlilik bitiminde desteksiz kalan kadının multifaktöryel etkilerle fuhsa sürüklenmesi kolaylaşabilmektedir. Tüm bunlar göz önüne alındığında, bu meslek grubundaki kadınlara olumlu destek grupları sağlanıp yeni iş alanlarının bulunması fuhuştan kişiyi uzaklaştırabilecektir. Aynı şekilde, boşanmış sosyal desteği olmayan kadınlara oluşturulacak destek gruplarının önemi de ortaya çıkabilmektedir.

KAYNAKLAR

- Başoğlu M. Sosyal Psikiyatrik Açıdan İstanbul'da Yasal Fuhuş. Uzmanlık tezi, İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, İstanbul, 1979.
- Conte JR. Overview of child sexual abuse. In: Review of Psychiatry, Vol 10. 1991. p. 283-355.
- Davis K. The sociology of prostitution. Am Soc Rev 1937; 2:744-753.
- Farley M, Haling N. Prostitution, violence and posttraumatic stress disorder. NGO Forum Fourth World Conference on Women, Beijing 1995.
- Hunter SK. Prostitution is cruelty and abuse to women and children. Prostitution From Academia to Activism, 1992.
- Khalof S. Correlates of prostitution: some popular errors and misconceptions. J Sex Res 1968; 4:147-151.
- Lipschitz DS, Kaplan ML, Sorkenn J, Charney P. Childhood abuse, adult assault and dissociation. Comp Psychiatry 1996; 37:261-266.
- Marwitz G, Hörnle R, Luber E. Prostitution als Bewältigungsform inder kindheit erlittenen sexuellen mißbrauchs mit seinen folgen. Gesundheits-Wesen 1990; 52: 658-660.